

СКРИНІНГ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ КОНДИТЕРСЬКОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ГЕРБІЦИДУ ЄВРО-ЛАЙТНІНГ

Л. О. РЯБОВОЛ – доктор с.-г. наук, професор, І. О. РАКУЛ – викладач, С. С. БОЙКО

Уманський національний університет садівництва, м. Умань

Соняшник кондитерського напрямку використання широко використовується у харчовій промисловості, насамперед для виготовлення кондитерської та хлібобулочної продукції. Заслужують на увагу гібриди резистентні до гербіцидів групи імідазолінонів. За останні роки недотримання рекомендованих сівозмін і заміна глибокої оранки поверхневим обробітком ґрунту сприяли розповсюдженню коренепаросткових бур'янів (зокрема осоту). У той же час, соняшник чутливий до гербіцидів імідазолінової групи (Євро-Лайтнінг), які ефективні у боротьбі проти цих бур'янів. Тому створення гібридів, резистентних до гербіцидів, є перспективним напрямом селекції.

До нині у Державний реєстр сортів рослин придатних до поширення в Україні не введено вітчизняних гібридів соняшнику кондитерського напрямку використання стійких до гербіцидів, тому актуальним є питання створення вихідного матеріалу, резистентного до гербіциду Євро-Лайтнінг. Окрім того, стійкість до гербіциду можна використовувати як маркерну ознаку.

Морфологічні ознаки є ефективною маркерною системою контролю чистоти рослинного матеріалу на окремих етапах селекційного процесу.

Для візуальної ідентифікації матеріалів, резистентних до гербіцидів групи імідазолінонів, визначали рівень фітотоксичності за шкалою удосконаленою С. Sala і М. Bulos. Бальну оцінку проводили через 14 діб після обробки рослин гербіцидом: 0 балів – пошкоджені рослини відсутні; від 1 до 4 – збільшення ступеня хлорозу листків і зниження висоти рослин; від 5 до 8 – поява тератогенних змін і некрозу листків; 9 – повний некроз і загибель рослини.

У дослідженнях обробку гібридів соняшнику резистентних до гербіциду Євро-Лайтнінг (Х4667, Х4607, Х4367, Х9607) проводили у фазу 2–4 листків, дозами 0,6, 1,2 і 1,8 л/га. Контролем слугували матеріали, які препаратом не обприскували.

При застосуванні половинної концентрації гербіциду (0,6 л/га) у гібридів було відсутнє ушкодження рослин, проте значно підвищувався рівень забур'яненості посівів. Використання рекомендованої норми внесення гербіциду (1,2 л/га) забезпечувало високу толерантність рослин до дії Євро-Лайтнінгу та істотне зменшення чисельності бур'янів. За внесення гербіциду дозою 1,8 л/га у зразків спостерігали тератогенні зміни та некроз рослин.

Отже, метод оцінки рівня фітотоксичності дозволяє відібрати резистентні вихідні матеріали стійкі до гербіциду Євро-Лайтнінг для ведення гетерозисної селекції соняшнику кондитерського.